

Bättre folkhälsa: Vad gör EU?

EU bidrar till bättre folkhälsa genom att finansiera åtgärder och stifta lagar som rör till exempel livsmedel, sjukdomsbekämpning, luftkvalitet osv.

EU stödjer medlemsstaternas arbete med att förbättra folkhälsan och minska hälsorelaterade orättvisor

Varför behövs hälsopolitik på EU-nivå?

Det är EU-länderna själva som bär huvudansvaret för att organisera och ge sina medborgare tillgång till hälso- och sjukvård och socialförsäkring. EU:s roll är att komplettera och stödja medlemsstaternas arbete med att förbättra folkhälsan, minska hälsorelaterade orättvisor och gå mot ett mer [socialt Europa](#).

Utvecklingen på arbetsmarknaden och den fria rörligheten för personer och varor på den inre marknaden innebär att folkhälsofrågorna behöver samordnas. [EU:s folkhälspolitik](#) har hjälpt

länderna att samla sina resurser och ta itu med gemensamma utmaningar som till exempel antimikrobiell resistens, kroniska sjukdomar som kan förebyggas och en befolkning där andelen äldre blir allt större.

" En hög hälsoskyddsnivå för människor ska säkerställas i all unionspolitik och alla unionsåtgärder. "

Artikel 168 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Rättslig grund för EU:s folkhälsopolitik

EU utfärdar rekommendationer och har lagar och standarder för att skydda människor, vilket omfattar produkter och tjänster inom hälso- och sjukvård (t.ex. läkemedel, medicintekniska produkter och e-hälsa) och patienter (regler om patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård).

Coronavirus

Under Covid19-krisen har EU arbetat tillsammans med medlemsländer för att förstärka de nationella sjukvårdssystemen och begränsa spridningen av viruset, genom att trygga tillgång till personlig skyddsutrustning och medicinsk utrustning över hela Europa genom att mobilisera resurser, stödja forskning och innovation för effektiva behandlingar, samordna bestämmelser för resande samt genom att granska distributionen av vaccin.

Ta reda på mer i [vår tidslinje över EU-insatser mot Covid-19](#).

Sedan pandemin startade har arbete hemifrån skapat många utmaningar för arbetstagare när det gäller att organisera arbetstiden, få balans mellan arbete och fritid och att må bra. Enligt en [undersökning om pandemins effekter på den mentala hälsan](#) som parlamentets jämställdhetsutskott beställt har trycket på balansen mellan arbets- och familjeliv [orsakat ångest, särskilt bland kvinnor](#).

Förstärkt EU-folkhälsoprogram

Hälsoinsatser finansieras genom [EU:s folkhälsoprogram](#), som uppmuntrar samarbete och främjar strategier för god hälso- och sjukvård.

Utbrottet av coronaviruset har visat på behovet av att EU-länderna bättre samarbetar och samordnar i tider av kris. I en resolution om den ekonomiska återhämtningen har ledamöterna krävt att ett nytt självständigt EU-hälsoprogram skapas. Som ett svar på Europaparlamentets uppmaning föreslog kommissionen att ett nytt program på folkhälsoområdet, "EU för hälsa", inrättas. Parlamentet godkände programmet i mars 2021. Programmet som omfattar 5,1 miljarder euro har som syfte att fylla de luckor som pandemin blottlagt och förbättra EU:s krishanteringsförmåga, liksom att främja innovation och investeringar inom sjukvårdssektorn.

Det ny "EU för hälsa"-programmet fokuserar på tre huvudprioriteringar

- Skydda människor från allvarliga gränsöverskridande hälsohot
- Göra läkemedel och medicinsk utrustning tillgängligt och prisvärt
- Stärka sjukvårdssystem och vårdanställda

Andra hälsofonder ingår i [Europeiska socialfonden+](#) (ESF+), [forskningsprogrammet Horisont Europa](#), [EU:s sammanhållningspolitik](#) och [Europeiska fonden för strategiska investeringar](#).

EU-organ

Dessa specialiserade EU-organ arbetar för bättre hälsa och sundare och säkrare arbetsplatser.

[Europeiska miljöbyrån](#)

[Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet](#)

[Europeiska arbetsmiljöbyrån](#)

Läkemedel och medicintekniska produkter

EU reglerar godkännande och klassificering av [läkemedel](#) genom det europeiska nätverket för läkemedelstillsyn, ett partnerskap mellan [Europeiska läkemedelsmyndigheten](#), nationella tillsynsmyndigheter och Europeiska kommissionen. När de godkända produkterna väl är på marknaden fortsätter de att övervakas med avseende på säkerhet.

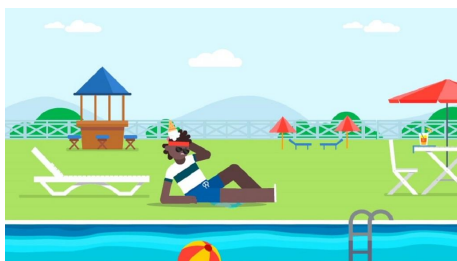
I januari 2022 gav parlamentet sitt stöd till en [provisorisk överenskommelse med rådet](#) från förra året om att [utöka befogenheterna för EU:s läkemedelsmyndighet](#). Det kan medföra bättre krisberedskap och -hantering för mediciner och medicinsk utrustning.

Det finns särskilda EU-regler för läkemedel för barn, sällsynta sjukdomar, avancerad terapi och **kliniska prövningar**. EU har också regler för att bekämpa förfalskade läkemedel och se till att handeln med läkemedel kontrolleras.

Under plenarsessionen i november 2021 lade [Europaparlamentet fram en rad rekommendationer](#) för att uppdatera EU:s läkemedelslagstiftning. Ledamöterna krävde [läkemedel till överkomliga priser, att förebygga brist](#) och en klimatneutral industri.

För att hålla jämna steg med den vetenskapliga utvecklingen, förbättra säkerheten och garantera bättre insyn godkände ledamöterna 2017 regler för medicintekniska produkter, såsom hjärtventiler och laboratorieutrustning, samt medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik, .

Reglerna för användning av [medicinsk cannabis](#) varierar mycket mellan EU-länderna och därför vill parlamentet se en EU-omfattande strategi och vetenskaplig forskning med tillräckliga anslag under 2019.

▶ **Europeiska sjukförsäkringskortet: så att du kan vara trygg utomlands**
<https://www.europartv.europa.eu/en/programme/society/european-health-insurance-card-keeping-you-safe-abroad>

Hälso- och sjukvård utomlands

Det [europeiska sjukförsäkringskortet](#)

gör att människor som bor i EU får tillgång till medicinskt nödvändig, offentlig sjukvård under en tillfällig vistelse – oavsett om det gäller en affärsresa, semester eller utlandsstudier – i alla EU-länder, Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz. Nödvändig sjukvård ska erbjudas på [samma villkor](#) och till samma kostnad (gratis i vissa länder) som för personer som är försäkrade i det landet.

Främja hälsa och bekämpa sjukdomar

EU arbetar för bättre hälsa och för att förebygga sjukdomar på områden som cancer, psykisk hälsa och sällsynta sjukdomar, och ger information om sjukdomar via [Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar](#) (ECDC).

Parlamentet gav sitt stöd till ett [utvidgat mandat för centrumet](#) i oktober 2022, vilket innebär att dess roll för att stödja EU-länderna och förbygga och kontrollera hot från smittsamma sjukdomar stärks.

Vid sidan om det utvidgade mandatet har Europaparlamentarikerna också godkänt ett nytt ramverk avseende [allvarliga gränsöverskridande hälsohot](#). Ramverket ska möjliggöra för EU att bättre förutse och möta framtida hälsokriser. De nya åtgärderna är en del av de första stegen mot att [skapa en hälsounion i Europa](#) baserat på lärdomar från coronapandemin.

Cancer

Att bekämpa cancer har alltid varit en prioritering för EU. EU investerar i forsknings- och utbildningsprogram, antar lagstiftning och kompletterar medlemsländernas insatser genom utbyte av information och goda exempel. EU-kommissionen presenterade en ambitiös handlingsplan "Europas plan mot cancer" i februari 2021.

Tobak

Tobakskonsumtionen orsakar nästan 700 000 dödsfall varje år i EU. EU:s uppdaterade tobaksdirektiv, som syftar till att göra tobaksvaror mindre attraktiva för ungdomar, började tillämpas 2016. I rådets rekommendation om rökfria miljöer från 2009 uppmanas EU-länderna att skydda människor från att utsättas för tobaksrök på offentliga platser och på arbetet.

Sällsynta sjukdomar

Omkring 30 miljoner européer lever med **sällsynta och svåra sjukdomar**. För att hjälpa till med diagnoser och behandlingar inrättade EU 2017 de europeiska referensnätverken. De 24 befintliga virtuella nätverken sammanför specialister från olika länder som arbetar med olika frågor, till exempel patientsäkerhet och förebyggande av antimikrobiell resistens.

Antibiotikaresistens

Antimikrobiell resistens är på uppgång på grund av överanvändning av antibiotika, felaktigt bortskaftande av läkemedel och brist på utveckling av nya ämnen. Den orsakar omkring 33 000 dödsfall per år i EU. EU:s handlingsplan mot antimikrobiell resistens från 2017 syftar till att främja ökad medvetenhet och bättre hygien samt till att stimulera forskning. En ny förordning om veterinärmedicinska läkemedel antogs 2018 för att begränsa användningen av antibiotika inom jordbruket och stoppa spridningen av resistensen från djur till människor.

Vaccin

Flera EU-länder tvingas hantera utbrott av **sjukdomar som kan förebyggas genom vaccination**, t.ex. mässling. Detta beror på otillräcklig vaccinationstäckning. I en resolution som antogs 2018 efterlyste ledamöterna en bättre anpassad tidsplan för vaccinering i Europa, ökad insyn i produktionen av vacciner och gemensamma inköp för att sänka priserna.

Psykisk hälsa

Europaparlamentet har länge stött behovet av psykiskt välmående. I juli 2020 uppmärksammade parlamentet psykisk hälsa som en grundläggande mänsklig rättighet och efterlyste en handlingsplan för psykisk hälsa på EU-nivå. År 2021 krävde parlamentarikerna en rätt koppla ifrån sig från jobbet utanför kontorstid. Vid sitt linjetal om tillståndet i EU 2022 lovade kommissionsordförande Ursula von der Leyen en ny EU-strategi om psykisk hälsa.

Kampen mot läkemedelsresistenta infektioner

<https://www.europartv.europa.eu/en/programme/society/fighting-drug-resistant-infections>

Renare luft, renare vatten

Dålig luftkvalitet är den vanligaste miljöörsaken till förtida dödsfall i Europa. Sedan början av 1970-talet har EU vidtagit åtgärder för att **begränsa utsläppen** av skadliga ämnen. 2016 antogs ett nytt direktiv med tuffare nationella utsläppsgränser för **viktiga luftförorenare**, t.ex. kväveoxider, med målet att halvera deras inverkan på hälsan jämfört med 2005.

Ramdirektivet för vatten skyddar EU:s vatten och rör alla mark- och ytvatten, inklusive floder, sjöar och kustvatten.

Utbredningen av bakterier i **badvattnet** övervakas av EU-länderna genom badvattendirektivet. EU håller också på att se över **dricksvattendirektivet** för att ytterligare förbättra dricksvattenkvaliteten och tillgången till dricksvatten och samtidigt minska det avfall som orsakas av konsumtionen av buteljerat vatten.

Säkra livsmedel

EU har regler som garanterar en hög säkerhetsnivå i alla skeden av **produktions- och distributionsprocessen för livsmedel**. 2017 skärptes de officiella **kontrollerna i hela livsmedelskedjan**.

Det finns särskilda hygienregler för

- livsmedel av animaliskt ursprung,
- kontaminering av livsmedel (gränsvärden för främmande ämnen som nitrater, tungmetaller och dioxiner),
- nya livsmedel (framställda av mikroorganismer eller med en ny primär struktur på molekylär nivå),
- material som kommer i kontakt med livsmedel (t.ex. förpackningsmaterial och bords- och köksartiklar).

EU har också strikta rättsliga ramar för odling och saluföring av **genetiskt modifierade organismer** som används i foder och livsmedel. Europaparlamentet håller ett särskilt öga på potentiella hälsorisker och har motsatt sig planerna på att godkänna nya genetiskt modifierade växter, t.ex. sojabönor.

Under 2019 antog Europaparlamentets ledamöter ett betänkande om hur man kan förbättra den [hållbara användningen av bekämpningsmedel](#) och stödde betänkandet från det särskilda utskottet som förespråkar ett öppnare godkännandeförfarande.

Eftersom fler och fler konsumenter köper ekologiska livsmedel uppdaterade EU 2018 sina regler om [ekologiskt jordbruk](#) för att få till stånd strängare kontroller och bättre förebyggande av kontaminering.

I maj 2020 föreslog EU-kommissionen en [ny strategi för hållbara livsmedel](#) som syftar till att trygga tillgången på säker, näringsrik och hälsosam mat.

▶ **En europeisk tillgänglighetsakt – bättre tillgång för funktionshindrade**
https://multimedia.europarl.europa.eu/en/european-accessibility-act-better-access-for-the-disabled_N01-PUB-190304-ACCE_ev

En sund arbetsmiljö

I EU-lagstiftningen fastställs [minimikrav för hälsa och säkerhet](#) på arbetsplatsen, men medlemsländerna får tillämpa strängare regler om de vill. Det finns särskilda bestämmelser om användning av utrustning, skydd för gravida och unga arbetstagare.

För att ytterligare minska risken för arbetstagare att bli sjuka röstade ledamöter den 17 februari 2022 igenom en uppdatering av [EU-reglerna om begränsar farliga ämnen på arbetsplatsen](#). De nya reglerna [utvidgar omfattningen av direktivet om cancerframkallande och mutagena ämnen på arbetsplatsen](#) till att även inbegripa ämnen som skadar den reproduktiva hälsan.

Den allt äldre arbetskraften i Europa och den ökande pensionsåldern skapar utmaningar för hälso- och sjukvårdssystemet. 2018 föreslog ledamöterna åtgärder för att [behålla och återintegrera arbetstagare med skador eller kroniska hälsoproblem på arbetsplatsen](#)

. Detta inbegrep att göra arbetsplatserna mer anpassningsbara genom att ta fram program för kompetensutveckling, säkerställa flexibla arbetsvillkor och ge stöd till arbetstagare, inklusive coaching och tillgång till psykolog eller terapeut.

Inkluderande samhällen

För att **personer med funktionsnedsättning** ska kunna delta fullt ut i samhället godkände parlamentet den [europeiska rättsakten om tillgänglighet](#)

2019. De nya reglerna ska se till att vardagsprodukter och viktiga tjänster – t.ex. smarta telefoner, datorer, e-böcker, biljettförsäljning, incheckningsautomater och bankomater – är tillgängliga för äldre och personer med funktionsnedsättning i hela EU.

I en resolution i juni 2020 krävde parlamentet [en ny omfattande och ambitiös handikapstrategi efter år 2020](#) som ska integrera funktionshindrades rättigheter inom alla politikområden, och garanterar lika tillgång till sjukvård, utbildning, sysselsättning, kollektivtrafik och boende. I mars 2021 antog kommissionen [en ny strategi för perioden 2021-2030](#) som ger medlemsländerna ytterligare vägledning för att stärka rättigheterna och deltagandet för personer med funktionsnedsättning.

Läs mer om EU:s socialpolitik

- Så förbättrar EU arbetstagares rättigheter och arbetsvillkor, 2019-05-16
- Att minska arbetslösheten: Vad gör EU?, 2021-08-25
- Ungas jobb: Vad gör EU?, 2021-11-17
- , 2022-04-06, 2022-04-06

Ta reda på mer

[Briefing: Hälsa och social trygghet](#)